

ήρωϊδας της; οι βαθέως τεθλιμμένοι κλίνουσι τὴν κεφαλήν ἐπὶ τοῦ στήθους, εἶναι δὲ ώχροὶ καὶ αἱ παρειαὶ τῶν δὲν εἶναι «κόκκιναι» ὅπως δῆθεν τῆς Σμαρώς· ποίκιλα εἶναι ἡ ἀντήχησις τῶν συναισθημάτων ἐπὶ τῆς μορφῆς καὶ τοῦ σώματος ἐν γένει κατὰ τὰ διάφορα αὐτῶν στάδια εἶναι λεπτομερέστατα διακριθεῖσαν σήμερον· ἀλλ᾽ ὥστε ἐμάντευε τὴν ἀλήθειαν ἡ συγγραφεὺς προσέθηκε κατωτέρω «τὸ οὐρίον εἴχε ἀναφύῃ καὶ ἐφαίνοντο εἰς τὸ σκότος τὰ ὄχρα πρόσωπα τῆς μητρὸς καὶ τοῦ τέκνου.»

Καὶ τώρα μετὰ τὰς ἀνω ἐπιφυλάξεις ἃς εἴπωμεν ὅτι τὸ διηγημάτιον τοῦτο, παρὰ τὰς ἔξι ἀπειρίας ἀτελείας, ἔχει χάριν καὶ ἀβρότητα, δῆτι τὸ σκιόφως ἐν φόρμῳ ὁρῶς διαγράφονται αἱ μορφαὶ τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων προσδίδει εἰς αὐτὸν τὸ ίδιον τι θέλγητρον ποιητικῆς ἀστικίας, καὶ δῆτι ὅπως ἡ Σμαρώ ἤκουε τὸν κτύπον τοῦ ὠρολογίου ἐν τῇ σιγῇ τοῦ δωματίου καὶ ἡμεῖς διὰ μέσου τῶν γραμμῶν ἀκούμενοι μίαν εὐαίσθητον, μίαν ποιητικὴν καρδίαν παλλομένην.

Διὰ ταῦτα ἡ Ἀγωνόδικος Ἐπιτροπὴ οὐροφόρων κρίνει ἄξια τοῦ πρώτου μὲν ἐπαίνου τὸ Ὄνειρον Μεσονυκτίου εὐφήμου δὲ μνείας τὰς «δύνο μάνας» διὰ τὸ δραματικὸν τοῦ μύθου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Ἀπριλίου 1895.

Ε. Δ. ΡΟΪΔΗΣ
Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

‘Ο εἰσηγητὴς
Α. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀμαλίας Κ. Παπασταύρου. **Ἡ Ζίτσα**, γεωγραφικὴ καὶ ἴστορικὴ περιγραφὴ τῆς κωμοπόλεως ταύτης τῆς Ἡπείρου. Ἐν Ἀθήναις 1895. 8ον Σελ. 61 (Μετὰ πίνακος γεωγραφικοῦ καὶ φωτογραφικῆς εἰκόνος τῆς Ζίτσης. Προτάστεται καὶ εἰκὼν τῆς συγγραφέως Ἀμαλίας Κ. Παπασταύρου).

Τὸ σύνομα τῆς κωμοπόλεως τῆς Ἡπείρου Ζίτσης, κειμένης παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Καλαμᾶ καὶ βορειοδικῶν τῶν Ἰωαννίνων, δὲ ἀπέγειρις ὡραῖς, ἐγένετο γνωστὸν ἐκ τῶν περιγραφῶν τοῦ Πουκεδίλλη, ιδίᾳ δὲ ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ Λόρδου Βύρωνος. Οἱ ποιητὴς οὗτος μεταβάτης εἰς Ζίτσαν, ὅπως ἐπισκεψήθη τὸν μυθολογούμενον ποταμὸν τοῦ Ἀδου Ἀγέρονα, — πιστευομένου τότε δῆτι ἡτού δὲ Καλαμᾶς, — ἔψαλλεν ἐν τῷ Τσάιλ-Ἀρδό δι' ὠραίων στίχων τὰς φυσικὰς καλλονὰς τῆς χώρας, ἦν βεβαίως ἐφαντάζετο στυγνὴν καὶ κατηφῆ, οἵνοι εἰκόνα τοῦ Ἀδου. Αμίγητος δὲ εἶναι ἡ τελευταία πρὸς τὸν χθόνιον θεὸν στροφὴ «Πλούτων, ἐνν δὲ τι βλέπω εἶναι δὲ Αδην, ἃς κλεισθῶσιν ὑπ' αἰσχύνης αἱ Πύλαι τῶν Ἡλυσίων».

Τῆς κωμοπόλεως ταύτης τὴν γεωγραφικὴν περιγραφὴν καὶ τὴν ἴστοριαν περιλαμβάνει τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον βιβλίον τῆς Κυρίας Ἀμαλ. Παπασταύρου, γνωστῆς λογίας ἐκ διαφόρων ἀλλων τοπογραφικῶν καὶ λαογραφικῶν περιγραφῶν, τὰς ὅποιας ἐξέδωκε, διαφόρων μερῶν τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἡπείρου.

Πραγματεύεται δὲ ἐν τῷ εἰρημένῳ πονήματι ἐν αρχῇ τὴν γεωγραφίαν τῆς Ζίτσης οἵκουμένης ὑπὸ 380—400 οἰκογενεῖῶν, καθὼς καὶ τῶν περιγράφων, ἐνταῦθα δὲ παρεισάγει τὴν εξιστόρισιν τῆς διαμονῆς τοῦ Βύρωνος ἐν τῇ

Μονῇ Ζίτσης παραθέτουσα καὶ μετάφρασιν τῶν περὶ Ζίτσης στροφῶν τοῦ ποιητοῦ. Ἐν συντόμῳ εἴτε διερχομένη τὰ περὶ Ζίτσης ἴστορικά, εἰσέρχεται ἐν ἐπομένῳ κεφαλαίῳ εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν Σχολείων καὶ κληροδοτημάτων εἰς τὴν Σχολὴν Ζίτσης, ἀρχαιοτέραν οὖσαν τῆς τῶν Ἰωαννίνων, μηνημονεύουσα καὶ τινῶν τῶν διαδεκτῶν αὐτόσια καὶ μαθητευσάντων, δὲν εἰς τὸν Κωνσταντίνος Ἀσπωπος, ἐκ αὐτῆς μαθών τὰ πρώτα γράμματα. Ἰδιαιτέραν μνείαν ποιεῖται τοῦ σπουδαιοτέρου κληροδότου Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Βουζάου, καὶ τοῦ Δημητρίου Νικολίδου τοῦ Ζιτσάου, στραγγαλισθέντος ἐν τῇ φυλακῇ.

Διὰ βραχέων διέρχεται τὴν ἀρχαίαν γεωγραφίαν τῆς χώρας, μηνημονεύουσα μόνον τῶν θεσμῶν τῶν ἀρχαίων ἐνταῦθα πόλεων Φωτικῆς, Τέκμωνος, Τραμπίας, Λεπρέου, Εύρυμενῶν καὶ Φολάκης. Εἰς τὰ ἐπόμενα δὲ κεφάλαια περιγράφει τὸ κλίμα, τὰς ἐκκλησίας, τὰ ἡμέρα καὶ ἔθιμα τῶν κατοίκων.

Ἐν τέλει παραθέτει κατάλογον χρονολογικὸν ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ 1822 τῶν κληροδοτημάτων καὶ δωρεῶν ὑπὲρ τῶν Σχολείων καὶ ναῶν τῆς κωμοπόλεως. Τὸ ἔργον δὲ κοσμεῖ καὶ φωτογραφία τῆς κωμοπόλεως καὶ γάρτης ἐν τέλει τοπογραφικὸς ὑπὸ κλίμακα 1 : 100000, γραφεὶς ὑπὸ τοῦ κ. Μιχαήλ Χρυσοχόου δοκίμου παρ' ἡμῖν χειρογράφου, ἀδελφοῦ δὲ τῆς συγγραφέως.

Ἐν τέλει εἰς δὲ τὸ ἔργον εἶναι γεγραμμένον εἰς ὑφος ἀπλοῦν καὶ φυσικόν, αἱ περιγραφαὶ ζωηραῖς, ἔξι αὐτοψίας γεγραμμέναι, διότι δὲ η Ζίτσα εἴναι καὶ ιδιαιτέρα πατρὸς τῆς συγγραφέως.

A. M.

Δημητρίου Α. Ἀναστασοπούλου: Ποιητικαὶ Μελέται Α' Τὰ Δάκρυα τῆς Μαγδαληνῆς. 16ον σελ. 20. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς Ἑστίας ἀνατύπωσις ἐκ τῆς *Νέας Ἐφημερίδος*).

ΑΝΟΙΚΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

‘Αγαπημένε μου φίλε!

Αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ σοῦ μιλήσω γιὰ τὸν Γρυπάρη! Οχι, γιὰ τὰ σονέτα του, ποὺ πολλοὶ δεν τὰ νιωσαν, χωρὶς γι' ἀφτὸν νὰ φταίη ἔκεινος! Οχι, γιὰ τὰ τὴν νέα φόρμα, ποὺ παρουσιάζει στὴ φωτικὴ μας φιλολογία καὶ ποὺ πάλι πολλοὶ τὴ βρῆκαν ἀτεχνη, χωρὶς κι' ἐδώ νὰ φταίει ὁ Γρυπάρης. Μὰ γιὰ κάτι ἀλλο! Γιὰ κάποιαν ἔξελιξη, ποὺ ἔγινε στὸ Γρυπάρη, ἄξια πολλῆς προσοχῆς καὶ κουβέντας, ἵσα-ἵσα, γιατὶ ἔγινε σ' ἔνα μορφωμένο κι' ἀπὸ τὴ φύση κι' ἀπὸ τὴ θέληση του, δύος ὁ Γρυπάρης. Θυμάσαι τί μοῦ λέγεις μιὰ μέρα γιὰ τὸ Μαρκορᾶ; πόσο ξιπάτηκες καὶ σὺ ὁ ίδιος μὲ τὴ λεπτοτάτη ἔκεινη τεχνικὴ διόρθωση, ποὺ ἔκαμε σ' ἔνα του ποίημα, ἄμα τὸ ἐπιθεώρησε τυπωμένο πιὰ καὶ τὸ θλεπετεῖ κι' δηρίζει φράσο; Ο ἀληθινὸς καλλιτέγγης δῆλα τὸ παρατηρεῖ. Τὸν ἀγκελόνει κάθε ἀτέλεια τεχνική, ἀπόποι κι' ἂγαντει. Φαντάσου τόρα ἔναν τέτοιο, τί κεντρώματα μπορεῖ νὰ τοῦ δύσει μιὰ ἀκαλασθητὴ γλώσσα. τὸ θεμέλιο δηλαδὴ τῆς λογοτεχνίας.

Ἐγώ στὸ γραφεῖο μου ἔνα γράμμα τοῦ Γρυπάρη, ποὺ καὶ μόνο ἀφτὸν μὲ δεῖχτει ἔκφυον, πόσο ἐγώ εἰμι μικρὸς ἀκόμα· καὶ τρία μεταφραστικὰ δοκίμα — ἔτσι τὰ λέσι — γραμμένα στὴ γλώσσα καὶ στὸ μέτρα ποὺ ἔγραψε ὁ Πίνδαρος. Τότες ποὺ τὰ ἔκαμε — στὰ 1887 — δὲν τὸ ἔκαμε «en décadent, μήτε δύος θάγραφε σὲ τι γιγάντεις αἰσθητικῆς ιδιοτροπίας ὁ Baudelaire τὸ Francaise μετε laudes», ποὺ θὰ πῆ, πῶς εἴχε τότες ἀγκαλιασμένη ἔκεινη τὴ γλώσσα γιὰ τὴ γένει του, γιατὶ καλλιτέγγης γεννημένος καὶ προτού ἀκόμα χρωματίσει τὴ Ροδόπη καὶ ζωγραφίσει τὴ Φλώρα Μιράμπιλης καὶ τὸν Ορθρὸ τῶν Ψυχῶν, ἔνιωθε πῶς ἡ εἰκόνα μουντζουρώνε-

ται ἄμα τὸ πινέλο του τὸ βουτοῦσε στὴν καθαρέσσουσα. Ο καλλιτέχνης, τότες φοιτητὴς τῆς φιλολογίας καὶ μαθητὴς τοῦ Κόντου καὶ θιασώτης του Θερμούς, δύπος μαῦ 'παν, μὲν τὴν ἀβύσσο τὴ γλωσσικής ἑμένος καὶ στὸ milieu τοῦ Κοντικοῦ κόσμου, αφοῦ ἡ καθαρέσσουσα τόσο τὸν ἐμούδιαζε, ποιὰ ἀλλη γλώσσα θὰ προτίμαγε ἀπὸ τὴν πανάρχαια; Κι' ἐπρεπε νὰ φύγῃ μακριὰ ἀπ' ἀφτὴ τὴν κοινωνία, νὰ κουβεντιάσει μὲ ζωντανούς, νὰ διη ἀλλον κόσμο, νὰ μπῇ σ' ἄλλο μίλιον, συνιγκὲν ἀφτὸ καὶ ἀπεριόριστο, γιὰ νὰ νιόσεις μπορούσε τέλεια νὰ ἰκανοποιήσει τὴν τέχνη του, ἀδράχνοντας νέα πιρλάντια καὶ μαργαριτάρια πιὸ ἀστροφερό, γιὰ νὰ φτιάσει τὸ ατίμητο ζουνάρι τῆς Ἀπάμης. Νά! ἀφτὴ τὴν ἔξελιξη του φαντάσηκα καὶ γι' αὐτὴ θέλησα νὰ σοῦ γράψω. Τόρα σου ἀντιγράφω τὰ τέλεια τού, ἀδράχνοντας πιρλάντια, ποὺ γράψει κι' ἔκεινη τὴ γλώσσα. Αχόμα γιὰ νὰ πεισθοῦμε ἀλλη μιὰ φορά, πῶς δὲν εἶναι ἀληθινὸς ἔνας δασκαλικὸς λόγος: δῆτι οἱ δημοτικιστὲς εἶνε τέτοιοι, γιατὶ εἶναι καὶ ἀγράμματοι. Ἐγώ, ἔμα θυμάμαι τὸν Πάλλη καὶ τὸν Πολυλάς, λογαριάζω, πῶς γιὰ νὰ νιόσει κανεὶς τὸν ‘Ομηρο, μόνο ἀγράμματος πρέπει νάνε!

Τὰ μεταφραστικὰ δοκίμια εἶναι: ὁ Ποιητὴς τοῦ Schiller, ὁ πρόλογος τοῦ Wilhelm Tell τοῦ ίδιου, καὶ τὸ τραγούδι τῆς Μαργαρίτας, ποὺ κλώσει, στὸ Φάσουστ. Σου ἀντιγράφω τὸ τελεσταῖο, δηρίζω γιατὶ εἶναι τὸ καλλίτερο, μὰ γιατὶ εἶνε τὸ συντομότερο καὶ κάπως πιὸ γνωστὸ ἀπὸ τὴν ώραία μεταφραστη τοῦ κ. Προθελεγίου:

Μου πέταξε ή γαλήνη βρειλά χωρὶς τὴν καρδιά ποτὲς εἰς τὸν αἰώνα δὲν τὴν εὑρίσκω πιά.. κτλ.

Νὰ τὸ τραγούδι:

Τὸ «Παρηλαπάτιον ἀσμα» τῆς Μαργαρίτας τοῦ Γιαντετε.

«Mein Kopf ist schwer...»

Οὐκέτ' ἀσυχία κατ' ἐμὸν κέαρ
ἐπει τὰς μελέας ἄπο, πάντοτα,
ἀγίεινὰ κραδία δὲ βρεύνεται.

Πήλυποι κείουν ἑστ' Ἀλδέν ορῷ
καὶ μεν πάντ' ἐρέθει τάλαν, οὐ! κέαρ.
Κενεάν κεφαλάν παραπλάττομαι
παλάσσει μανία δ' ἐρεμνά φρένας.

Οὐκέτ' ἀσυχία . . . κ.τ.λ.

Θύνω ἀν θυρίδ' αἱ τι ἐπ' οὔδει
πλέναται δοκέοισ' ὁ ἐρύμερος,
κενίν ἔτε δόμους ἀνύω δρόμον.

Ψύψι βράματι οἴα ποτέρευται,
εἶδος εὐφύες δόσον ἔχει, δόσον!
Οἰον μειδίαμα στόματος, κράτος
δοσῶν! αὐδή δηπος κατακλέεν,
δεξιώμα χερος τ' ἐπιτρανόν,
φίλαμι αἱ φλόγεον, φλόγεον λέγω!

Οὐκέτι . . . κ.τ.λ.

Πλησίον μὲν ἔσντος ἐμὰ ψυχὰ
πλέρεσι ἐν φρεσὶν ἐρράγη
πτοαθετ' ἀπεντός ἀγρεῖ λύπα.

Δυναίμαν ἔχειν παρ' ἐμοὶ μένειν
δέσμιον κρατέοισ' δέπαι λοισθίω
μεμόρθια θανέειν με φιλάματι.

(Γρυπάρης)

Σὲ φιλῶ
ΓΙΑΝΝΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

‘Ο Ἡλεκτρισμὸς ἐν τῇ Ἀρχαιότητι.

Πολλάκις ἡγέρθη, ἀλλ' ἐλάχιστα διεσαργίσθη τὸ ζήτημα, δησίας γνωστεῖς εἰχεν ἡ ἀρχαιότητος περὶ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ καὶ ἐχανεῖσαν τὰ λεπτά την καθηκόντης. Αφ' ὅτου ὁ φυσικὸς Λίγκτενθεργύ ύπεστηριζεν, ὅτι ἡ ξυλίνη ἐσωτερικῶς δὲ καὶ ἔξωτερικῶς κεχρυσωμένη κινθάδες τῆς Διαθήκης, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ Κύριος ἐξήρχετο ἐν

